

اصول و ضوابط حسابداری و حسابرسی

استاندارد حسابرسی 620

استفاده از کارشناس حسابرس

(تجدید نظر شده 1398)

شماره ثبت ۴۴۰۱۰

استاندارد حسابرسی 620
استفاده از کار کارشناس حسابرس
(تجدید نظر شده 1398)

فهرست

بند	
	کلیات
2-1	دامنه کاربرد
3	مسئولیت حسابرس در خصوص اظهار نظر
4	تاریخ اجرا
5	اهداف
6	تعاریف
	الزامات
7	تعیین نیاز به کارشناس حسابرس
8	ماهیت، زمانبندی اجرا و میزان روشهای حسابرسی
9	صلاحیت، تواناییها و بیطرفی کارشناس حسابرس
10	کسب شناخت از حوزه تخصصی کارشناس حسابرس
11	توافق با کارشناس حسابرس
13-12	ارزیابی کفایت کار کارشناس حسابرس
15-14	اشاره به کار کارشناس حسابرس در گزارش حسابرس توضیحات کاربردی
ت-1 تا ت-3	تعریف کارشناس حسابرس
ت-4 تا ت-9	تعیین نیاز به کارشناس حسابرس
ت-10 تا ت-13	ماهیت، زمانبندی اجرا و میزان روشهای حسابرسی
ت-14 تا ت-20	صلاحیت، تواناییها و بیطرفی کارشناس حسابرس
ت-21 و ت-22	کسب شناخت از حوزه تخصصی کارشناس حسابرس
ت-23 تا ت-31	توافق با کارشناس حسابرس
ت-32 تا ت-40	ارزیابی کفایت کار کارشناس حسابرس
ت-41 و ت-42	اشاره به کار کارشناس حسابرس در گزارش حسابرس پیوست: نکات قابل توجه در خصوص توافق بین حسابرس و کارشناس برون سازمانی

این استاندارد باید همراه با استاندارد حسابرسی 200 "اهداف کلی حسابرس مستقل و انجام حسابرسی طبق استانداردهای حسابرسی" مطالعه شود.

استاندارد حسابرسی 620
استفاده از کار کارشناس حسابرس
(تجدید نظر شده 1398)

کلیات

دامنه کاربرد

1. در این استاندارد، مسئولیتهای حسابرس در ارتباط با کاری که توسط اشخاص حقیقی یا حقوقی متخصص در حوزه‌های غیر از حسابداری و حسابرسی، برای کمک به حسابرس در کسب شواهد حسابرسی کافی و مناسب انجام می‌شود، مطرح شده است.

2. در این استاندارد موارد زیر مطرح نمی‌شود:

الف. شرایطی که در آن، تیم حسابرسی شامل عضو، یا بهره‌مند از مشاوره یک شخص حقیقی یا حقوقی، متخصص در یک شاخه تخصصی حسابداری یا حسابرسی است، که این موضوع در استاندارد 220 مورد بحث قرار گرفته است،¹ یا

ب. استفاده حسابرس از کار شخص حقیقی یا حقوقی دارای تخصص در حوزه‌های غیر از حسابداری و حسابرسی که توسط واحد تجاری برای کمک به تهیه صورتهای مالی مورد استفاده قرار می‌گیرد (کارشناس واحد تجاری)، که این موضوع در استاندارد 500 مورد بحث قرار گرفته است.²

مسئولیت حسابرس در خصوص اظهارنظر

3. مسئولیت اظهارنظر حسابرسی ارائه شده صرفاً متوجه حسابرس است و این مسئولیت با استفاده او از کار کارشناس حسابرس کاهش نمی‌یابد. با وجود این، اگر حسابرسی که از کار کارشناس حسابرس با رعایت الزامات این استاندارد، استفاده می‌کند، به این نتیجه برسد که کار کارشناس برای مقاصد حسابرس کفایت می‌کند، حسابرس ممکن است یافته‌ها یا نتیجه‌گیری‌های کارشناس در حوزه تخصصی وی را به عنوان شواهد حسابرسی مناسب بپذیرد.

تاریخ اجرا

4. این استاندارد برای حسابرسی صورتهای مالی که دوره مالی آنها از اول فروردین 1398 و پس از آن شروع می‌شود، لازم‌الاجراست.

¹ استاندارد حسابرسی 220، "کنترل کیفیت حسابرسی اطلاعات مالی تاریخی (تجدید نظر شده 1386)"، بند 31

² استاندارد حسابرسی 500، "شواهد حسابرسی (تجدید نظر شده 1395)"، بندهای ت-34 تا ت-48

استاندارد حسابرسی 620
استفاده از کارشناس حسابرس
(تجدید نظر شده 1398)

اهداف

5. اهداف حسابرس به شرح زیر است:

- الف. تصمیم‌گیری در مورد استفاده یا عدم استفاده از کارشناس حسابرس، و
- ب. در صورت استفاده از کارشناس حسابرس، تصمیم‌گیری در مورد کفایت آن کار برای مقاصد حسابرس.

تعاریف

6. در استانداردهای حسابرسی، اصطلاحات زیر با معانی مشخص شده برای آنها بکار رفته است:

- الف. کارشناس حسابرس - شخص حقیقی یا حقوقی دارای تخصص در حوزه‌ای غیر از حسابداری و حسابرسی که حسابرس از کار وی در آن حوزه، به منظور کمک به کسب شواهد حسابرسی کافی و مناسب استفاده می‌کند. کارشناس حسابرس ممکن است کارشناسی درون‌سازمانی (از کارکنان دائمی یا موقت مؤسسه حسابرس یا مؤسسه حسابرسی شبکه‌ای)، یا کارشناسی برون‌سازمانی باشد. (رک: بندهای ت-1 تا ت-3)

- ب. تخصص- مهارتها، دانش و تجربه در یک حوزه خاص.
- پ. کارشناس واحد تجاری- شخص حقیقی یا حقوقی دارای تخصص در حوزه‌ای غیر از حسابداری و حسابرسی که واحد تجاری از کار او در آن حوزه، برای کمک به تهیه صورتهای مالی استفاده می‌کند.

الزامات

تعیین نیاز به کارشناس حسابرس

7. اگر برای کسب شواهد حسابرسی کافی و مناسب، بهره‌مندی از تخصص در حوزه‌ای غیر از حسابداری و حسابرسی ضروری باشد، حسابرس باید در مورد استفاده از کارشناس حسابرس تصمیم‌گیری کند. (رک: بندهای ت-4 تا ت-9)

ماهیت، زمانبندی اجرا و میزان روشهای حسابرسی

8. ماهیت، زمانبندی اجرا و میزان روشهای حسابرسی با توجه به الزامات مندرج در بندهای 9 تا 13 این استاندارد برحسب شرایط تغییر می‌کند. حسابرس در تعیین ماهیت، زمانبندی اجرا و میزان روشهای حسابرسی باید به موضوعاتی شامل موارد زیر توجه کند: (رک: بند ت-10)

- الف. ماهیت موضوعی که کارشناس حسابرس به آن مربوط می‌شود،
- ب. خطرهای تحریف بااهمیت در موضوعی که کارشناس حسابرس به آن مربوط می‌شود،
- پ. اهمیت کارشناس حسابرس برای کار حسابرسی مورد نظر،

استاندارد حسابرسی 620
استفاده از کارشناس حسابرس
(تجدید نظر شده 1398)

- ت. شناخت حسابرس از کار قبلی انجام شده توسط کارشناس حسابرس و تجربه قبلی حسابرس از کار وی، و
- ث. این که آیا کارشناس حسابرس تابع سیاستها و روشهای کنترل کیفیت مؤسسه حسابرس می باشد یا خیر. (رک: بندهای ت-11 تا ت-13)

صلاحیت، تواناییها و بی طرفی کارشناس حسابرس

9. حسابرس باید این موضوع را ارزیابی کند که آیا کارشناس حسابرس، صلاحیت، تواناییها و بی طرفی لازم را برای مقاصد حسابرس دارد یا خیر. در مورد کارشناس برون سازمانی، ارزیابی بی طرفی باید شامل پرس و جو در مورد منافع و روابطی باشد که می تواند تهدیدکننده بی طرفی کارشناس باشد. (رک: بندهای ت-14 تا ت-20)

کسب شناخت از حوزه تخصصی کارشناس حسابرس

10. حسابرس باید از حوزه تخصصی کارشناس حسابرس شناخت کافی کسب کند تا بتواند: (رک: بندهای ت-21 و ت-22)

الف. ماهیت، دامنه و اهداف کارشناس را برای مقاصد حسابرس تعیین کند، و

ب. کفایت کارشناس را برای مقاصد حسابرس ارزیابی کند.

توافق با کارشناس حسابرس

11. حسابرس باید در صورت لزوم به صورت کتبی در خصوص موضوعات زیر با کارشناس حسابرس توافق کند: (رک: بندهای ت-23 تا ت-26)

الف. ماهیت، دامنه و اهداف کارشناس، (رک: بند ت-27)

ب. مسئولیتها و نقشهای متناظر حسابرس و کارشناس، (رک: بندهای ت-28 و ت-29)

پ. ماهیت، زمانبندی اجرا و میزان ارتباط بین حسابرس و کارشناس، شامل شکل گزارشی که توسط کارشناس ارائه خواهد شد، و (رک: بند ت-30)

ت. ضرورت رعایت الزامات رازداری توسط کارشناس حسابرس. (رک: بند ت-31)

ارزیابی کفایت کارشناس حسابرس

12. حسابرس باید کفایت کارشناس حسابرس را برای مقاصد حسابرس از جمله در موارد زیر ارزیابی کند: (رک: بند ت-32)

الف. مربوط و معقول بودن یافتهها یا نتیجهگیریهای کارشناس و سازگاری آنها با سایر شواهد حسابرسی، (رک: بندهای ت-33 و ت-34)

استاندارد حسابرسی 620
استفاده از کار کارشناس حسابرس
(تجدید نظر شده 1398)

ب. اگر کار کارشناس شامل استفاده از روشها و مفروضات عمده باشد، مربوط و معقول بودن این روشها و مفروضات در شرایط موجود، و (رک: بندهای ت-35 تا ت-37)

پ. اگر کار کارشناس شامل استفاده از داده‌های مبنا (که برای کار کارشناس، عمده تلقی می‌شود) باشد، مربوط بودن، کامل بودن و صحت آن داده‌ها. (رک: بندهای ت-38 و ت-39)

13. چنانچه حسابرس به این نتیجه برسد که کار کارشناس حسابرس برای مقاصد حسابرس کافی نیست، وی باید: (رک: بند ت-40)

الف. با کارشناس در خصوص ماهیت و میزان کار بیشتری که توسط وی باید انجام شود، توافق کند، یا

ب. روشهای حسابرسی لازم را متناسب با شرایط موجود اجرا کند.

اشاره به کار کارشناس حسابرس در گزارش حسابرس

14. در مواردی که حسابرس اظهار نظر تعدیل نشده ارائه می‌کند، نباید در گزارش خود به کار کارشناس حسابرس اشاره کند، مگر اینکه طبق قوانین یا مقررات ملزم به انجام این کار باشد. اگر چنین اشاره‌ای طبق قوانین یا مقررات الزامی باشد، حسابرس باید در گزارش حسابرس عنوان کند که اشاره به این موضوع، مسئولیت حسابرس را در خصوص اظهار نظر کاهش نمی‌دهد. (رک: بند ت-41)

15. اگر حسابرس برای درک مناسب‌تر مبنای تعدیل اظهار نظر خود در گزارش حسابرس به کار کارشناس حسابرس اشاره کند، باید در گزارش خود عنوان کند که این اشاره، مسئولیت او را در خصوص آن اظهار نظر کاهش نمی‌دهد. (رک: بند ت-42)

توضیحات کاربردی

تعریف کارشناس حسابرس (رک: بند 6-الف)

ت-1. تخصص در حوزه‌ای غیر از حسابداری و حسابرسی ممکن است شامل تخصص در رابطه با موضوعاتی نظیر موارد زیر باشد:

- ارزشیابی ابزارهای مالی پیچیده، زمین و ساختمان، ماشین‌آلات و تجهیزات، جواهرات، آثار هنری، اشیاء عتیقه، دارایی‌های نامشهود، دارایی‌های تحصیل‌شده و بدهی‌های تقبل‌شده در ترکیبهای تجاری، و دارایی‌هایی که ممکن است کاهش ارزش یافته باشند.
- محاسبات اکچوئری بدهی‌های مرتبط با قراردادهای بیمه یا طرحهای مزایای کارکنان.

استاندارد حسابرسی 620
استفاده از کارشناس حسابرس
(تجدید نظر شده 1398)

- برآورد ذخایر نفت و گاز.
- ارزشیابی بدهی‌های زیست محیطی، و مخارج پاکسازی محوطه تولید.
- تفسیر قراردادهای، قوانین و مقررات.
- تجزیه و تحلیل مسائل مالیاتی پیچیده یا غیرمتعارف.

ت-2.

در بسیاری از موارد، تمایز بین تخصص در حسابداری و حسابرسی، و تخصص در حوزه‌های دیگر، به سادگی میسر است، حتی زمانی که یک حوزه تخصصی حسابداری یا حسابرسی مطرح باشد، برای مثال، شخص متخصص در بکارگیری روشهای حسابداری مالیات بر درآمد انتقالی را اغلب می‌توان به سادگی از کارشناس قوانین مالیاتی متمایز کرد. شخص متخصص در بکارگیری روشهای حسابداری مالیات بر درآمد، برای مقاصد این استاندارد، کارشناس محسوب نمی‌شود زیرا تخصص مذکور، یک تخصص حسابداری است. اما کارشناس در قوانین مالیاتی، برای مقاصد این استاندارد، کارشناس محسوب می‌شود زیرا تخصص مذکور، یک تخصص در حوزه قانون است. علاوه بر این، وجوه تمایز مشابهی نیز ممکن است در حوزه‌های دیگر قابل تشخیص باشد، برای مثال، وجه تمایز بین تخصص در شیوه‌های حسابداری ابزارهای مالی و تخصص در مدل‌سازی پیچیده برای ارزش‌گذاری ابزارهای مالی. با این حال، در برخی موارد، به ویژه در حوزه‌های جدید تخصصی حسابداری و حسابرسی، تمایز قائل شدن بین حوزه‌های تخصصی حسابداری و حسابرسی و تخصص در سایر حوزه‌ها، به قضاوت حرفه‌ای حسابرس بستگی دارد. استانداردها و ضوابط حرفه‌ای مربوط در زمینه الزامات آموزش و صلاحیت برای حسابداران و حسابرسان ممکن است به حسابرسان در اعمال قضاوت کمک کنند.³

ت-3.

هنگام بررسی چگونگی تأثیرپذیری الزامات این استاندارد از حقیقی یا حقوقی بودن کارشناس حسابرس، استفاده از قضاوت ضروری است. برای مثال، هنگام ارزیابی صلاحیت، توانایی‌ها و بی‌طرفی کارشناس حسابرس، ممکن است آن کارشناس، شخصیتی حقوقی باشد که حسابرس قبلاً از کار آن استفاده کرده است، اما حسابرس هیچ تجربه قبلی از کارشناسان حقیقی تعیین‌شده توسط آن شخص حقوقی برای کار مورد نظر نداشته باشد، یا ممکن است برعکس این حالت مصداق داشته باشد، یعنی حسابرس ممکن است با کار کارشناسان حقیقی آشنا باشد اما با شخصیت حقوقی که کارشناس حقیقی به آن ملحق شده است، آشنا نباشد. در هر دو حالت، ویژگی‌های فردی اشخاص حقیقی و ویژگی‌های مدیریتی اشخاص

³. برای مثال، استاندارد بین‌المللی آموزش شماره 8، "الزامات صلاحیت برای اشخاص حرفه‌ای حسابرسی" می‌تواند کمک‌کننده باشد.

استاندارد حسابرسی 620
استفاده از کار کارشناس حسابرس
(تجدید نظر شده 1398)

حقوقی (نظیر سیستمهای کنترل کیفیتی که شخص حقوقی بکار می‌گیرد)
ممکن است برای ارزیابی حسابرس مناسب باشند.

استاندارد حسابرسی 620
استفاده از کارشناس حسابرسی
(تجدید نظر شده 1398)

تعیین نیاز به کارشناس حسابرسی (رک: بند 7)

ت-4. برای کمک به حسابرسی در یک یا چند مورد زیر ممکن است بکارگیری کارشناس حسابرسی ضرورت داشته باشد:

- کسب شناخت از واحد تجاری و محیط آن شامل کنترل‌های داخلی.
- تشخیص و ارزیابی خطرهای تحریف بااهمیت.
- تعیین و اعمال برخوردهای کلی با خطرهای ارزیابی‌شده در سطح صورتهای مالی.
- طراحی و اجرای روشهای حسابرسی لازم برای برخورد با خطرهای ارزیابی‌شده در سطح ادعاها، شامل آزمون کنترلها یا آزمونهای محتوا.
- ارزیابی کافی و مناسب بودن شواهد حسابرسی کسب‌شده برای اظهارنظر نسبت به صورتهای مالی.

ت-5. هنگامی که مدیران اجرایی برای تهیه صورتهای مالی نیازمند تخصص در حوزه‌ای غیر از حسابداری هستند، ممکن است خطرهای تحریفهای بااهمیت افزایش یابد، برای مثال، به این دلیل که موضوع مورد نظر ممکن است پیچیدگی داشته باشد یا مدیران اجرایی ممکن است دانشی در این حوزه تخصصی نداشته باشند. اگر مدیران اجرایی در تهیه صورتهای مالی دارای تخصص لازم نباشند، می‌توانند به منظور کاهش این خطرها از کارشناس واحد تجاری استفاده کنند. کنترلهای مربوط شامل کنترلهای مرتبط با کارشناس واحد تجاری، در صورت وجود، نیز ممکن است خطرهای تحریفهای بااهمیت را کاهش دهد.

ت-6. اگر تهیه صورتهای مالی متضمن استفاده از دانش تخصصی در حوزه‌ای غیر از حسابداری باشد، حسابرسی، که در حسابداری و حسابرسی مهارت دارد، ممکن است تخصص لازم را برای حسابرسی این صورتهای مالی نداشته باشد. مدیر مسئول کار باید متقاعد شود که تیم حسابرسی و کارشناس حسابرسی که عضوی از تیم حسابرسی نیست، در مجموع، توانایی و صلاحیت لازم را برای انجام کار حسابرسی دارند.⁴ علاوه بر این، حسابرسی باید ماهیت، زمانبندی اجرا و میزان منابع لازم برای انجام کار حسابرسی را تعیین کند.⁵ به منظور کمک به رعایت الزامات این استاندارد، حسابرسی ضرورت استفاده از کارشناس حسابرسی و، در صورت استفاده، زمان و میزان استفاده از آن را مشخص می‌کند. به موازات پیشرفت کار حسابرسی یا در صورت تغییر شرایط، حسابرسی

⁴ استاندارد حسابرسی 220، بند 19

⁵ استاندارد حسابرسی 300، "برنامه‌ریزی حسابرسی صورتهای مالی (تجدید نظر شده 1392)"، بند 8-ث

استاندارد حسابرسی 620
استفاده از کارشناس حسابرس
(تجدید نظر شده 1398)

ممکن است در تصمیمات قبلی خود در خصوص استفاده از کارشناس تجدیدنظر کند.

ت-7. حسابرسی که در حوزه‌های غیر از حسابداری و حسابرسی تخصص نداشته باشد، همچنان می‌تواند بدون استفاده از کارشناس حسابرس شناخت کافی از آن حوزه برای انجام حسابرسی به دست آورد. این شناخت ممکن است از طرق مختلف نظیر موارد زیر کسب شود:

- تجربه در حسابرسی واحدهای تجاری که چنین تخصصی برای تهیه صورتهای مالی آنها لازم است.
- آموزش یا ارتقای حرفه‌ای در حوزه‌های خاص. این امر می‌تواند شامل دوره‌های رسمی آموزشی یا مذاکره با متخصصین در حوزه مرتبط به منظور افزایش توانایی‌های حسابرس برای مواجهه با موضوعات مطرح در آن حوزه باشد. این‌گونه مذاکرات متفاوت از مشورت با کارشناس حسابرس در خصوص مجموعه‌ای مشخص از شرایط پیش‌آمده کاری است که در خلال آن تمامی حقایق مربوط در اختیار کارشناس قرار داده می‌شود تا بتواند در مورد موضوعی خاص آگاهانه نظر دهد.⁶
- مذاکره با حسابرسانی که کارهای مشابه انجام داده‌اند.

⁶. استاندارد حسابرسی 220، بند 31

استاندارد حسابرسی 620
استفاده از کارشناس حسابرس
(تجدید نظر شده 1398)

ت-8. با این حال، در موارد دیگر، حسابرس ممکن است به این نتیجه برسد که استفاده از کارشناس حسابرس برای کمک به کسب شواهد حسابرسی کافی و مناسب ضروری است. ملاحظات مؤثر بر تصمیم حسابرس در مورد استفاده از کارشناس حسابرس می‌تواند شامل موارد زیر باشد:

- اینکه آیا مدیران اجرایی در تهیه صورتهای مالی، از کارشناس واحد تجاری استفاده کرده‌اند یا خیر (به بند ت-9 مراجعه شود).
- ماهیت و اهمیت موضوع شامل پیچیدگی آن.
- خطرهای تحریف با اهمیت در موضوع مورد نظر.
- ماهیت روشهای مورد انتظار در برخورد با خطرهای مشخص شده شامل شناخت و تجربه حسابرس از کار کارشناسان در رابطه با اینگونه موضوعات، و امکان دسترسی به منابع جایگزین برای کسب شواهد حسابرسی.

ت-9. در مواردی که مدیران اجرایی برای تهیه صورتهای مالی از کارشناس واحد تجاری استفاده کرده باشند، تصمیم حسابرس در خصوص استفاده از کارشناس حسابرس علاوه بر موارد مندرج در بند ت-8 ممکن است تحت تاثیر عواملی نظیر موارد زیر قرار گیرد:

- ماهیت، دامنه و اهداف کار کارشناس واحد تجاری.
 - اینکه کارشناس واحد تجاری در استخدام واحد تجاری است یا شخصی است که صرفاً برای ارائه خدمات مورد نظر، توسط واحد تجاری بکار گرفته شده است.
 - میزان کنترل یا نفوذ مدیران اجرایی بر کار کارشناس واحد تجاری.
 - صلاحیت و توانایی‌های کارشناس واحد تجاری.
 - اینکه آیا کارشناس واحد تجاری ملزم به رعایت استانداردهای فنی عملکرد یا سایر الزامات صنعت یا حرفه است یا خیر.
 - وجود کنترل‌های مرتبط با کار کارشناس واحد تجاری، در واحد تجاری.
- استاندارد 500⁷ شامل الزامات و رهنمودهایی در خصوص اثر صلاحیت، توانایی‌ها و بی‌طرفی کارشناسان واحد تجاری بر قابلیت اتکای شواهد حسابرسی است.

ماهیت، زمانبندی اجرا و میزان روشهای حسابرسی (رک: بند 8)

ت-10. ماهیت، زمانبندی اجرا و میزان روشهای حسابرسی با توجه به الزامات مندرج در بندهای 9 تا 13 این استاندارد برحسب شرایط تغییر می‌کند.

⁷ استاندارد حسابرسی 500، بند 8

استاندارد حسابرسی 620
استفاده از کار کارشناس حسابرس
(تجدید نظر شده 1398)

برای مثال، عوامل زیر ممکن است ضرورت بکارگیری روشهای حسابرسی متفاوت یا گسترش روشهای حسابرسی را ایجاد نماید:

- کار کارشناس حسابرس به موضوع عمده‌ای مربوط باشد که متضمن قضاوت‌های پیچیده و ذهنی است.
- حسابرس قبلاً از کار کارشناس حسابرس استفاده نکرده باشد، و شناخت قبلی از صلاحیت، توانایی‌ها و بی‌طرفی آن کارشناس نداشته باشد.
- کارشناس حسابرس، بجای ارائه مشاوره برای موضوعی خاص، روشهای حسابرسی را اجرا کند که بخش لاینفکی از حسابرسی است.
- کارشناس حسابرس، شخصی برون‌سازمانی است، بنابراین تابع سیاستها و روشهای کنترل کیفیت مؤسسه حسابرس نیست.

سیاستها و روشهای کنترل کیفیت مؤسسه حسابرس (رک: بند 8-ت)

ت-11. کارشناس درون‌سازمانی ممکن است از کارکنان مؤسسه حسابرس شامل کارکنان موقت آن باشد و بنابراین تابع سیاستها و روشهای کنترل کیفیت مؤسسه طبق استاندارد کنترل کیفیت⁸ باشد.⁹ از سوی دیگر، کارشناس درون‌سازمانی ممکن است از کارکنان مؤسسه حسابرسی شبکه‌ای شامل کارکنان موقت آن باشد که از سیاستها و روشهای کنترل کیفیت مشترکی با مؤسسه حسابرس بهره می‌برند.

ت-12. از آنجا که کارشناس برون‌سازمانی عضوی از تیم حسابرسی نیست، بنابراین تابع سیاستها و روشهای کنترل کیفیت طبق استاندارد کنترل کیفیت¹ نمی‌باشد.¹⁰ با این حال، در برخی موارد، قوانین یا مقررات ممکن است ملزم کرده باشد که با کارشناس برون‌سازمانی به عنوان عضوی از تیم حسابرسی برخورد شود و بنابراین ممکن است ملزم به رعایت الزامات اخلاقی مربوط شامل الزامات مربوط به استقلال و سایر الزامات حرفه‌ای طبق قوانین و مقررات باشد.

ت-13. تیمهای حسابرسی می‌توانند بر سیستم کنترل کیفیت مؤسسه حسابرس اتکا کنند، مگر اینکه اطلاعات ارائه شده توسط مؤسسه حسابرس یا سایرین، برخورد دیگری را ایجاد کند.¹¹ میزان این اتکا برحسب شرایط تغییر خواهد کرد و ممکن است ماهیت، زمانبندی اجرا و میزان روشهای

⁸ استاندارد کنترل کیفیت 1، "کنترل کیفیت در مؤسسات ارائه‌کننده خدمات حسابرسی، سایر خدمات اطمینان بخشی و خدمات مرتبط"، بند 6-ت

⁹ استاندارد حسابرسی 220، بند 3

¹⁰ استاندارد کنترل کیفیت 1، بند 6-ت

¹¹ استاندارد حسابرسی 220، بند 4

استاندارد حسابرسی 620
استفاده از کارشناس حسابرس
(تجدید نظر شده 1398)

حسابرسی را با توجه به موضوعاتی نظیر موارد زیر تحت تاثیر قرار دهد:

- صلاحیت و توانایی‌های حاصل از اجرای برنامه‌های آموزشی و استخدام کارکنان جدید.
 - بی‌طرفی، کارشناسان درون‌سازمانی ملزم به رعایت الزامات اخلاقی مربوط شامل الزامات مربوط به استقلال میباشند.
 - ارزیابی حسابرس از کفایت کار کارشناس حسابرس. برای مثال، برنامه‌های آموزشی مؤسسه حسابرس ممکن است برای کارشناسان درون‌سازمانی، از رابطه متقابل تخصص آنها با فرایند حسابرسی شناخت مناسبی فراهم آورند. اتکا به این‌گونه آموزش‌ها و سایر فرایندهای مؤسسه حسابرس نظیر ضوابط تعیین محدوده کار کارشناسان درون‌سازمانی ممکن است بر ماهیت، زمانبندی اجرا و میزان روشهای حسابرسی مورد استفاده برای ارزیابی کفایت کار کارشناس حسابرس مؤثر واقع شود.
 - پایبندی به الزامات قانونی و مقرراتی از طریق فرایندهای نظارتی.
 - توافق با کارشناس حسابرس.
- چنین اتکایی، مسئولیت حسابرس را در خصوص رعایت الزامات این استاندارد کاهش نمی‌دهد.

صلاحیت، توانایی‌ها و بی‌طرفی کارشناس حسابرس (رک: بند 9)

ت-14. صلاحیت، توانایی‌ها و بی‌طرفی کارشناس حسابرس، عواملی هستند که کفایت کار کارشناس حسابرس را برای مقاصد حسابرس به شدت تحت تاثیر قرار می‌دهند. صلاحیت، به ماهیت و سطح تخصص کارشناس حسابرس مربوط می‌شود. توانایی‌ها، به توان کارشناس حسابرس در بکارگیری آن صلاحیت در شرایط موجود، مربوط می‌شود. عوامل مؤثر بر توانایی‌ها ممکن است، برای نمونه، شامل موقعیت جغرافیایی، و در اختیار داشتن زمان و منابع باشد. بی‌طرفی، به آثار احتمالی جانبداری، تضاد منافع یا نفوذ سایر اشخاص بر قضاوت حرفه‌ای یا تجاری کارشناس حسابرس مربوط می‌شود.

ت-15. اطلاعات مربوط به صلاحیت، توانایی‌ها و بی‌طرفی کارشناس حسابرس ممکن است از منابع متفاوتی، نظیر موارد زیر، به دست آید:

- تجربه شخصی حسابرس از کار قبلی کارشناس.
- مذاکره با کارشناس.

استاندارد حسابرسی 620
استفاده از کارشناس حسابرس
(تجدید نظر شده 1398)

- مذاکره با افراد دیگری که با کارشناس آشنا هستند.
 - آگاهی از صلاحیتهای فنی کارشناس، عضویت در نهاد حرفه‌ای یا انجمن صنعت مربوط، پروانه فعالیت وی، یا سایر اشکال شناخت برون‌سازمانی.
 - مقالات یا کتب منتشر شده توسط کارشناس.
 - سیاستها و روشهای کنترل کیفیت مؤسسه حسابرس (به بندهای ت-11 تا ت-3 مراجعه شود).
- ت-16. ارزیابی صلاحیت، توانایی‌ها و بی‌طرفی کارشناس حسابرس شامل این موضوع می‌شود که آیا کارشناس منطبق بر استانداردهای فنی عملکرد یا سایر الزامات صنعت یا حرفه، برای مثال، استانداردهای اخلاقی و سایر الزامات عضویت در نهاد حرفه‌ای یا انجمن صنعت، استانداردهای معتبر نهاد صادرکننده پروانه فعالیت، یا الزامات مقرر در قوانین یا مقررات است یا خیر.
- ت-17. سایر موضوعاتی که ممکن است مربوط باشند، شامل موارد زیر است:
- مربوط بودن صلاحیت کارشناس حسابرس با موضوعی که برای آن کار، از کارشناس استفاده می‌شود، شامل هر گونه تخصصی که در حوزه کاری آن کارشناس قرار می‌گیرد. برای مثال، یک متخصص اکچوئری ممکن است در زمینه بیمه اموال و سوانح تخصص داشته باشد اما در خصوص محاسبات حقوق بازنشستگی، تخصص محدودی داشته باشد.
 - صلاحیت کارشناس حسابرس با توجه به الزامات حسابداری و حسابرسی مرتبط، برای مثال، آگاهی از روشها و مفروضات شامل مدلهایی که با چارچوب گزارشگری مالی مربوط سازگار است.
 - اینکه آیا رویدادهای غیرمنتظره، تغییرات در شرایط، یا شواهد حسابرسی کسب‌شده در نتیجه اجرای روشهای حسابرسی، بیانگر امکان ضرورت بررسی مجدد ارزیابی اولیه صلاحیت، توانایی‌ها و بی‌طرفی کارشناس حسابرس همزمان با پیشرفت فرایند حسابرسی می‌باشد یا خیر.
- ت-18. طیف گسترده‌ای از شرایط نظیر تهدید ناشی از منفعت شخصی، تهدید ناشی از جانبداری، تهدید ناشی از آشنایی، تهدید ناشی از خودارزیابی، و تهدید ناشی از ارباب ممکن است بی‌طرفی را تهدید کند. تدابیر ایمنی می‌تواند چنین تهدیدهایی را حذف کند یا کاهش دهد و ممکن است از طریق ساختارهای برون‌سازمانی (برای مثال، حرفه کارشناس حسابرس، قوانین

استاندارد حسابرسی 620
استفاده از کارشناس حسابرس
(تجدید نظر شده 1398)

یا مقررات)، یا از طریق محیط کار کارشناس حسابرس (برای مثال، سیاستها و روشهای کنترل کیفیت) ایجاد شود. علاوه بر این، ممکن است تدابیر ایمنی مختص کار حسابرسی وجود داشته باشد.

ت-19. ارزیابی شدت عوامل تهدیدکننده بی‌طرفی و نیز ارزیابی ضرورت بکارگیری تدابیر ایمنی ممکن است به نقش کارشناس حسابرس و اهمیت کار وی در ارتباط با حسابرسی بستگی داشته باشد. شرایطی ممکن است وجود داشته باشد که در آن تدابیر ایمنی نتواند تهدیدها را به سطحی قابل قبول کاهش دهد، برای نمونه، مواردی که کارشناس مورد نظر حسابرس شخصی حقیقی باشد که در تهیه اطلاعات مورد حسابرسی نقش عمده‌ای ایفا کرده است، یعنی کارشناس حسابرس، یک کارشناس واحد تجاری باشد.

ت-20. هنگام ارزیابی بی‌طرفی کارشناس برون‌سازمانی، ممکن است اقدامات زیر سودمند واقع شود:

الف. پرس و جو از واحد تجاری در مورد هرگونه منافع یا روابط مشخصی که واحد تجاری با کارشناس برون‌سازمانی دارد و ممکن است بی‌طرفی کارشناس را تحت تأثیر قرار دهد.

ب. مذاکره با کارشناس در خصوص هر گونه تدابیر ایمنی مربوط (شامل هرگونه الزام حرفه‌ای که در مورد کارشناس کاربرد دارد)، و ارزیابی اینکه آیا تدابیر ایمنی برای کاهش تهدیدها به سطحی قابل قبول کافی است یا خیر. منافع و روابطی که در مذاکره با کارشناس حسابرس، می‌تواند مورد توجه قرار گیرد شامل موارد زیر می‌شود:

- منافع مالی.
- روابط تجاری و شخصی.
- ارائه سایر خدمات توسط کارشناس، از جمله در مواردی که کارشناس برون‌سازمانی، شخص حقوقی باشد.

در برخی موارد، حسابرس ممکن است مناسب بداند از کارشناس برون‌سازمانی در مورد منافع یا روابط با واحد تجاری که کارشناس موردنظر از آن آگاه است، تأییدیه کتبی دریافت کند.

کسب شناخت از حوزه تخصصی کارشناس حسابرس (رک: بند 10)

ت-21. حسابرس می‌تواند با روشهای توصیف‌شده در بند ت-7 یا از طریق مذاکره با کارشناس حسابرس از حوزه تخصص وی شناخت بدست آورد.

ت-22. جنبه‌هایی از تخصص کارشناس حسابرس که می‌تواند برای شناخت حسابرس سودمند باشد شامل موارد زیر است:

استاندارد حسابرسی 620
استفاده از کارشناس حسابرس
(تجدید نظر شده 1398)

- اینکه آیا کارشناس دارای تخصص‌های ویژه مرتبط با آن کار حسابرسی می‌باشد یا خیر (به بند ت-17 مراجعه شود).
- اینکه آیا کارشناس تابع استانداردهای حرفه‌ای یا سایر استانداردها، و الزامات قانونی یا مقرراتی است یا خیر.
- روشها و مفروضات استفاده شده توسط کارشناس حسابرس، و اینکه آیا آنها در حوزه تخصصی کارشناس از پذیرش عمومی برخوردارند و برای مقاصد گزارشگری مالی مناسب می‌باشند یا خیر.
- ماهیت اطلاعات یا داده‌های درون‌سازمانی و برون‌سازمانی که کارشناس حسابرس از آنها استفاده می‌کند.

توافق با کارشناس حسابرس (رک: بند 11)

ت-23. ماهیت، دامنه و اهداف کار کارشناس حسابرس ممکن است با توجه به شرایط موجود به طور قابل ملاحظه‌ای تغییر کند همانگونه که مسئولیتها و نقشهای متناظر حسابرس و کارشناس حسابرس و ماهیت، زمانبندی اجرا و میزان ارتباط بین حسابرس و کارشناس حسابرس می‌تواند تغییر کند. بنابراین صرفنظر از اینکه کارشناس حسابرس، شخصی برون‌سازمانی یا درون‌سازمانی باشد، لازم است این موضوعات بین حسابرس و کارشناس حسابرس مورد توافق قرار گیرد.

ت-24. موضوعات مطرح شده در بند 8 ممکن است بر میزان جزئیات و رسمیت داشتن توافق بین حسابرس و کارشناس حسابرس، از جمله لزوم کتبی بودن توافق، اثر گذارد. برای مثال، عوامل زیر ممکن است نشان‌دهنده ضرورت توافق با جزئیات بیشتر یا توافق کتبی باشد:

- کارشناس حسابرس به اطلاعات محرمانه یا حساس واحد تجاری دسترسی خواهد داشت.
- مسئولیتها و نقشهای متناظر حسابرس و کارشناس حسابرس متفاوت از آن چیزی است که به طور معمول انتظار می‌رود.
- الزامات قانونی یا مقرراتی چندگانه کاربرد داشته باشد.
- موضوعی که کار کارشناس حسابرس به آن مربوط می‌شود، بسیار پیچیده باشد.
- حسابرس قبلاً از کار انجام‌شده توسط آن کارشناس استفاده نکرده باشد.
- میزان کار کارشناس حسابرس، و اهمیت آن برای کار حسابرسی مورد نظر بیشتر باشد.

ت-25. توافق بین حسابرس و کارشناس برون‌سازمانی اغلب در قالب یک قرارداد می‌باشد. فهرست موضوعاتی که حسابرس می‌تواند برای درج در قرارداد

استاندارد حسابرسی 620
استفاده از کارشناس حسابرس
(تجدید نظر شده 1398)

یا سایر شکل‌های توافق با کارشناس برون‌سازمانی مورد توجه قرار دهد، در پیوست این استاندارد ارائه شده است.

ت-26. هنگامی که توافق کتبی بین حسابرس و کارشناس حسابرس وجود ندارد، شواهد حاکی از توافق ممکن است در مستندات دیگری چون موارد زیر گنجانده شود:

- یادداشتهای برنامه‌ریزی یا کاربرگهای مرتبط نظیر برنامه حسابرسی.
- سیاستها و روشهای مؤسسه حسابرس. در مورد کارشناس برون‌سازمانی، سیاستها و روشهای تعیین‌شده‌ای که کارشناس تابع آنها است ممکن است شامل سیاستها و روشهایی خاص در ارتباط با کارشناس باشد. میزان مستندسازی در کاربرگهای حسابرس به ماهیت چنین سیاستها و روشهایی بستگی دارد. برای نمونه، اگر مؤسسه حسابرس دارای ضوابط مفصلی باشد که در آن شرایط استفاده از کارشناس مشخص شده است، ممکن است نیازی به مستندسازی در کاربرگهای حسابرس نباشد.

ماهیت، دامنه و اهداف کار (رک: بند 11-الف)

ت-27. هنگام توافق در خصوص ماهیت، دامنه و اهداف کار کارشناس حسابرس، اغلب ممکن است مذاکره در خصوص استانداردهای فنی عملکرد مربوط یا سایر الزامات صنعت یا حرفه که کارشناس حسابرس از آنها تبعیت خواهد کرد، سودمند باشد.

مسئولیتها و نقشهای متناظر (رک: بند 11-ب)

ت-28. توافق در خصوص مسئولیتها و نقشهای متناظر حسابرس و کارشناس حسابرس ممکن است شامل موارد زیر باشد:

- اینکه آزمونهای جزئیات داده‌های مینا را حسابرس انجام می‌دهد یا کارشناس حسابرس.
- مجاز بودن حسابرس برای مذاکره با واحد تجاری و سایر اشخاص در خصوص یافته‌ها یا نتیجه‌گیری‌های کارشناس حسابرس، و درج جزئیات یافته‌ها یا نتیجه‌گیری‌های کارشناس حسابرس در بند مبانی اظهارنظر تعدیل‌شده در گزارش حسابرس، در موارد ضرورت (به بند ت-42 مراجعه شود).
- هر گونه توافق برای آگاه کردن کارشناس حسابرس از نتیجه‌گیری‌های مربوط به کار آن کارشناس.

کاربرگها

ت-29. توافق درباره مسئولیتها و نقشهای متناظر حسابرس و کارشناس حسابرس ممکن است شامل توافق در خصوص دسترسی به کاربرگهای یکدیگر و نگهداری از آنها نیز باشد. هنگامی که کارشناس حسابرس عضوی از تیم حسابرسی است، کاربرگهای کارشناس بخشی از مستندات حسابرسی است. در مقابل، کاربرگهای کارشناسان برون‌سازمانی متعلق به خود آنها

استاندارد حسابرسی 620
استفاده از کارشناس حسابرس
(تجدید نظر شده 1398)

است و بخشی از مستندات حسابرسی نیست؛ به جز در مواردی که توافقی برخلاف این موضوع صورت گرفته باشد.

اطلاع‌رسانی (رک: بند 11-پ)

ت-30. اطلاع‌رسانی دو سویه اثربخش، موجب یکپارچگی مناسب ماهیت، زمانبندی اجرا و میزان روشهای کارشناس حسابرس با بخشهای دیگر کار حسابرسی می‌شود، و نیز تعدیل مناسب اهداف کارشناس حسابرس در جریان حسابرسی، را تسهیل می‌کند. برای نمونه، هنگامی که کارشناس حسابرس به نتیجه‌گیری‌های حسابرس در مورد خطری عمده مربوط می‌شود، گزارش کتبی رسمی در خصوص نتیجه‌گیری کارشناس، و گزارشهای شفاهی به موازات پیشرفت کار حسابرسی می‌تواند مناسب باشد. تشخیص مدیر مسئول کار یا کارکنانی که همکاری نزدیکی با کارشناس حسابرس خواهند داشت و روشهای اطلاع‌رسانی بین کارشناس و واحد تجاری، به اطلاع‌رسانی به موقع و اثربخش، مخصوصاً در کارهای حسابرسی بزرگتر کمک می‌کند.

رازداری (رک: بند 11-ت)

ت-31. الزامات رازداری مندرج در آیین رفتار حرفه‌ای که در مورد حسابرس کاربرد دارد باید در مورد کارشناس حسابرس نیز بکار گرفته شود. در قوانین و مقررات ممکن است الزامات بیشتری مقرر شده باشد. علاوه بر این، واحد تجاری ممکن است درخواست کند با کارشناسان برون‌سازمانی در مورد برخی الزامات رازداری توافق شود.

ارزیابی کفایت کار کارشناس حسابرس (رک: بند 12)

ت-32. ارزیابی حسابرس از صلاحیت، توانایی‌ها و بی‌طرفی کارشناس حسابرس، آشنایی حسابرس با حوزه تخصص کارشناس حسابرس، و ماهیت کار انجام‌شده توسط کارشناس حسابرس بر ماهیت، زمانبندی اجرا و میزان روشهای حسابرسی مورد استفاده به منظور ارزیابی کفایت کار کارشناس برای مقاصد حسابرس اثر می‌گذارد.

یافته‌ها و نتیجه‌گیری‌های کارشناس حسابرس (رک: بند 12-الف)

ت-33. روشهای ویژه ارزیابی کفایت کار کارشناس حسابرس برای مقاصد حسابرس می‌تواند شامل موارد زیر باشد:

- پرس و جو از کارشناس حسابرس.
- بررسی گزارشها و کاربرگهای کارشناس حسابرس.
- روشهای تأییدکننده، نظیر:
 - مشاهده کار کارشناس حسابرس،
 - بررسی داده‌های منتشرشده، نظیر گزارشهای آماری منابع رسمی معتبر،

استاندارد حسابرسی 620
استفاده از کارشناس حسابرس
(تجدید نظر شده 1398)

- دریافت تأییدیه از اشخاص ثالث برای موضوعات مرتبط،
 - روشهای تحلیلی تفصیلی، و
 - محاسبات مجدد.
- مذاکره با کارشناس دیگری که تخصص مرتبطی دارد، برای مثال در مواردی که یافته‌ها یا نتیجه‌گیری‌های کارشناس حسابرس با سایر شواهد حسابرسی سازگار نیست.
 - مذاکره با مدیران اجرایی در مورد گزارش کارشناس حسابرس.
- ت-34. عوامل مربوط برای ارزیابی مربوط بودن و معقول بودن یافته‌ها یا نتیجه‌گیری‌های کارشناس حسابرس، صرفنظر از نحوه ارائه، می‌تواند شامل بررسی این موضوع باشد که آیا یافته‌ها یا نتیجه‌گیری‌های مذکور:
- به شیوه‌ای سازگار با استانداردهای صنعت یا حرفه کارشناس حسابرس ارائه شده است یا خیر،
 - به وضوح بیان شده است، از جمله به اهداف مورد توافق با حسابرس، دامنه کار انجام‌شده و استانداردهای بکارگرفته‌شده اشاره شده است یا خیر،
 - دوره‌ای مناسب را پوشش داده و، در موارد مقتضی، رویدادهای پس از تاریخ صورتهای مالی را مورد توجه قرار داده است یا خیر،
 - برای استفاده منوط به قید و شرط یا محدودیتی است یا خیر، و اگر چنین است، آیا این موارد پیامدهایی برای حسابرس دارد یا خیر، و
 - مبتنی بر توجه مناسب به اشتباهات یا انحرافات پیش روی کارشناس حسابرس است یا خیر.

روشها، مفروضات و داده‌های مبنا

روشها و مفروضات (رک: بند 12-ب)

- ت-35. هنگامی که کارشناس حسابرس، ارزیابی روشها و مفروضات زیربنایی مورد استفاده مدیران اجرایی در انجام یک برآورد حسابداری (شامل مدل‌های استفاده شده، حسب مورد) باشد، روشهای حسابرس به احتمال زیاد در وهله نخست بر ارزیابی این موضوع متمرکز می‌شود که آیا کارشناس حسابرس به اندازه کافی این روشها و مفروضات را مورد بررسی قرار داده است یا خیر. هنگامی که کارشناس حسابرس، انجام یک برآورد نقطه‌ای یا انجام یک برآورد دامنه‌ای برای حسابرس به منظور مقایسه آن با برآورد نقطه‌ای مدیران اجرایی است، روشهای حسابرس ممکن است در وهله نخست متمرکز بر ارزیابی روشها و مفروضات

استاندارد حسابرسی 620
استفاده از کارشناس حسابرس
(تجدید نظر شده 1398)

مورد استفاده کارشناس حسابرس (شامل مدل‌های استفاده شده، حسب مورد) باشد.

ت-36. در استاندارد 540^{I2}، روشها و مفروضات مورد استفاده مدیران اجرایی در انجام برآوردهای حسابداری، شامل استفاده موردی از مدل‌های بسیار تخصصی طراحی شده توسط واحد تجاری، مورد بحث قرار گرفته است. اگرچه مباحث مذکور، در زمینه کسب شواهد حسابرسی کافی و مناسب توسط حسابرس، در خصوص روشها و مفروضات مدیران اجرایی مطرح شده است، اما ممکن است افزون بر آن به حسابرس هنگام ارزیابی روشها و مفروضات کارشناس حسابرس نیز کمک کند.

ت-37. هنگامی که کارشناس حسابرس از روشها و مفروضات عمده‌ای در کار خود استفاده می‌کند، عوامل مربوط در ارزیابی حسابرس از روشها و مفروضات مذکور به این قرار است که آیا آن روشها و مفروضات:

● در حوزه تخصصی کارشناس حسابرس از پذیرش عمومی برخوردار است یا خیر،

● با الزامات چارچوب گزارشگری مربوط سازگار است یا خیر،

● به استفاده از مدل‌های اختصاصی وابسته است یا خیر، و

● با روشها و مفروضات استفاده شده توسط مدیران اجرایی سازگار است یا خیر، و در صورت سازگار نبودن، دلیل و آثار بکارگیری و تفاوت‌های آن با روشها و مفروضات مدیران اجرایی چیست.

داده‌های مبنای مورد استفاده توسط کارشناس حسابرس (رک: بند 12-پ)

ت-38. هنگامی که کارشناس حسابرس شامل استفاده از داده‌های مبنایی باشد که برای کارشناس عمده محسوب می‌شود، روشهایی نظیر موارد زیر می‌تواند در آزمون آن داده‌ها مورد استفاده قرار گیرند:

● تأیید منشا داده‌ها، شامل کسب شناخت از کنترل‌های داخلی حاکم بر داده‌ها، و حسب مورد آزمون کنترل‌های مذکور، و در صورت لزوم، نحوه انتقال داده‌ها به کارشناس.

● بررسی داده‌ها از لحاظ کامل بودن و سازگاری درونی آنها.

ت-39. در بسیاری از موارد، حسابرس می‌تواند خود آزمون داده‌های مبنا را انجام دهد. با این حال، در موارد دیگر، هنگامی که داده‌های مبنای مورد استفاده توسط کارشناس حسابرس بر حسب حوزه تخصصی وی، بسیار فنی است،

¹² استاندارد حسابرسی 540، "حسابرسی برآوردهای حسابداری، شامل برآوردهای حسابداری ارزش منصفانه و موارد افشای مرتبط (تجدید نظر شده 1392)"، بندهای 8، 13 و 15

استاندارد حسابرسی 620
استفاده از کار کارشناس حسابرس
(تجدید نظر شده 1398)

ممکن است آزمون داده‌های مبنا توسط کارشناس حسابرس انجام شود. اگر آزمون داده‌های مبنا توسط کارشناس حسابرس انجام شده باشد، پرس و جوی حسابرس از کارشناس مذکور، یا سرپرستی یا بررسی آزمونهای وی ممکن است شیوه مناسبی برای ارزیابی مربوط بودن، کامل بودن و صحت آن داده‌ها توسط حسابرس باشد.

کافی نبودن کار (رک: بند 13)

ت-40. چنانچه حسابرس به این نتیجه برسد که کار کارشناس حسابرس برای مقاصد وی کافی نیست و نمی‌تواند این موضوع را از طریق گسترش روشهای حسابرسی مندرج در بند 13 (که تبعاً مستلزم انجام کار بیشتر توسط کارشناس و حسابرس، یا بکارگیری یا استخدام کارشناس دیگری است)، حل و فصل کند، ممکن است ارائه اظهار نظر تعدیل‌شده در گزارش حسابرس طبق استاندارد 705 ضرورت یابد زیرا کسب شواهد حسابرسی کافی و مناسب میسر نگردیده است.¹³

اشاره به کار کارشناس حسابرس در گزارش حسابرس (رک: بندهای 14 و 15)

ت-41. در برخی موارد قوانین یا مقررات ممکن است اشاره به کار کارشناس حسابرس را الزامی کند، برای مثال، به قصد شفاف‌سازی در بخش عمومی.

ت-42. در شرایطی که گزارش حسابرس شامل اظهار نظر تعدیل شده است، ممکن است اشاره به کارشناس حسابرس برای توضیح ماهیت آن تعدیل، مناسب باشد. در چنین شرایطی، حسابرس ممکن است ملزم به کسب موافقت کارشناس حسابرس، قبل از انجام این کار باشد.

¹³. استاندارد حسابرسی 705، "اظهار نظرهای تعدیل شده در گزارش حسابرس مستقل"، بند 6-ب

استاندارد حسابرسی 620
استفاده از کارشناس حسابرس
(تجدید نظر شده 1398)

پیوست (رک: بند ت-25)

نکات قابل توجه در خصوص توافق بین حسابرس و کارشناس برون‌سازمانی

در این پیوست، موضوعاتی فهرست شده است که حسابرس می‌تواند برای درج در هر گونه توافق با کارشناس برون‌سازمانی، در نظر بگیرد. فهرست زیر، نمونه‌هایی از این گونه موضوعات است اما شامل همه آن نمی‌شود، این فهرست رهنمودی است که می‌تواند همراه با نکات مطرح شده در این استاندارد مورد استفاده قرار گیرد. این‌که موضوعی خاص در توافق درج شود یا خیر، به شرایط کار بستگی دارد. افزون بر این، فهرست مذکور می‌تواند برای تعیین موضوعات قابل درج در توافق با کارشناس برون‌سازمانی مورد توجه قرار گیرد.

ماهیت، دامنه و اهداف کارشناس برون‌سازمانی

- ماهیت و دامنه روشهایی که باید توسط کارشناس برون‌سازمانی اجرا شود.
 - اهداف کارشناس برون‌سازمانی با توجه به اهمیت و خطر موضوعی که کارشناس برون‌سازمانی به آن مربوط می‌شود، و حسب مورد، چارچوب گزارشگری مالی مربوط.
 - استانداردهای فنی عملکرد مربوط یا سایر الزامات صنعت یا حرفه که کارشناس برون‌سازمانی از آنها تبعیت می‌کند.
 - روشها و مفروضات مورد استفاده کارشناس برون‌سازمانی شامل مدل‌هایی که استفاده خواهد شد، و میزان اعتبار آنها.
 - تاریخ اجرا، یا حسب مورد، دوره آزمون موضوع کارشناس برون‌سازمانی و الزامات مربوط به رویدادهای پس از آن.
- مسئولیتها و نقشهای متناظر حسابرس و کارشناس برون‌سازمانی
- استانداردهای حسابداری و حسابرسی مربوط، و الزامات قانونی یا مقرراتی مربوط.
 - موافقت کارشناس برون‌سازمانی برای استفاده حسابرس از گزارش وی، شامل اشاره به آن به هر ترتیب یا افشای آن برای دیگران، نظیر اشاره به آن در بند مبانی اظهار نظر تعدیل‌شده در گزارش حسابرس، بر حسب ضرورت، یا افشای آن برای مدیران اجرایی یا کمیته حسابرسی.
 - ماهیت و میزان بررسی کارشناس برون‌سازمانی توسط حسابرس.
 - اینکه آیا حسابرس یا کارشناس برون‌سازمانی، داده‌های مبنا را آزمون می‌کند.
 - دسترسی کارشناس برون‌سازمانی به سوابق، پرونده‌ها، کارکنان و کارشناسان در استخدام واحد تجاری.

استاندارد حسابرسی 620
استفاده از کارشناس حسابرس
(تجدید نظر شده 1398)

- روشهای اطلاع‌رسانی بین کارشناس برون‌سازمانی و واحد تجاری.
- دسترسی حسابرس و کارشناس برون‌سازمانی به کاربرگهای یکدیگر.
- مالکیت و کنترل کاربرگها در جریان انجام کار و پس از آن، شامل الزامات نگهداشت پرونده.
- مسئولیت کارشناس برون‌سازمانی برای انجام کار با دقت و مهارت لازم.
- صلاحیت و توانایی کارشناس برون‌سازمانی برای انجام کار.
- این انتظار که کارشناس برون‌سازمانی از همه دانش خود که مرتبط با کار حسابرسی است استفاده خواهد کرد، و اگر استفاده نکرد، این موضوع را به اطلاع حسابرس برساند.
- هر گونه محدودیت درخصوص رابطه کارشناس برون‌سازمانی با گزارش حسابرس.
- هر گونه توافق برای آگاه کردن کارشناس برون‌سازمانی از نتیجه‌گیری‌های حسابرس در مورد کار کارشناس.
- اطلاع‌رسانی و گزارشگری
- شیوه‌های اطلاع‌رسانی و تناوب آن، شامل موارد زیر:
 - نحوه گزارش یافته‌ها یا نتیجه‌گیری‌های کارشناس برون‌سازمانی (برای مثال، گزارش کتبی، گزارش شفاهی، و اطلاع‌رسانی مستمر به تیم حسابرسی).
 - مشخص کردن اعضای از تیم حسابرسی که رابط کارشناس برون‌سازمانی خواهند بود.
- زمان تکمیل کار توسط کارشناس برون‌سازمانی و گزارش یافته‌ها یا نتیجه‌گیری‌ها به حسابرس.
- مسئولیت کارشناس برون‌سازمانی برای اطلاع‌رسانی سریع هر گونه تاخیر احتمالی در تکمیل کار، و هر گونه محدودیت احتمالی حاکم بر یافته‌ها یا نتیجه‌گیری‌های کارشناس.
- مسئولیت کارشناس برون‌سازمانی برای اطلاع‌رسانی سریع محدودیتهایی که واحد تجاری در خصوص دسترسی کارشناس به سوابق، پرونده‌ها، کارکنان یا کارشناسان تحت استخدام واحد تجاری، اعمال می‌کند.
- مسئولیت کارشناس برون‌سازمانی برای اطلاع‌رسانی تمام اطلاعات به حسابرس؛ اطلاعاتی که به باور کارشناس می‌تواند به حسابرسی مربوط باشد، شامل هرگونه تغییر در شرایطی که قبلاً اطلاع‌رسانی شده است.

استاندارد حسابرسی 620
استفاده از کارشناس حسابرس
(تجدید نظر شده 1398)

● مسئولیت کارشناس برون‌سازمانی برای اطلاع‌رسانی شرایطی که ممکن است تهدیدی برای بی‌طرفی کارشناس باشد و تدابیر ایمنی که ممکن است چنین تهدیدهایی را به سطحی قابل‌قبول کاهش دهد یا حذف کند.

رازداری

● ضرورت رعایت الزامات رازداری توسط کارشناس حسابرس، شامل:

○ الزامات رازداری مندرج در آیین رفتار حرفه‌ای که در حسابرسی کاربرد دارد.

○ الزامات بیشتری که ممکن است در قوانین و مقررات تصریح شده باشد.

○ الزامات رازداری بیشتری که توسط واحد تجاری درخواست شده است.